

Om Jorunn Steffensen, med et sideblikk til Magritte, Hannah Arendt og Ad Reinhard

Å lage utstilling er noe av det viktigste og vanskeligste en kunstner gjør. Det dreier seg ikke bare om å vise bilde for bilde, verk for verk, men om noe større; en utstilling viser, enten kunstneren vil det eller ikke, en kontekst. Det skapes en tidsavgrenset situasjon der verkene påvirker hverandre, der sammenhenger avsløres og avvikles. Hvordan kan Jorunn Steffensens kunstnerskap defineres? Hva er egentlig et bilde?

Et bilde kan være en optisk representasjon av noe konkret eller en gjengivelse av et mentalt konsept, en ide, som tegn. Et bilde er fra første strek eller penselstrøk en abstraksjon. Det er nok å henvise til Magrittes maleri «Dette er ikke en pipe». Det er et *bilde* av en pipe, ikke pipen selv og derfor ikke identisk med pipen. Et bilde kan aldri bli identisk med det det representerer, for det er alltid noe annet. Dette «annet» kommer først fram i prosessen, i det ferdige verket og senere i persepsjonen av det. Kunstverket lar seg bare definere med seg selv, som det det er, fysisk og konseptuelt.

I boken *Vita Activa* skriver Hannah Arendt: «Kunstverket er uten hensikt». Hva betyr det? Er kunsten meningsløs og sløsing med tid og krefter? Nei, Arendt mener noe annet. Kunsten kan ikke være instrumentell, den må være fri fra politiske føringer, fri fra et markeds-tilpasset formspråk og religiøse dogmer for å bli til virkelig kunst. Hun utdyper: «Kunsten må fjernes fra den vanlige sammenhengen hverdagslige bruksgjenstander står i, for å kunne innta sin plass i verden.»

Kunsten har sin egen hensikt. Arendt mener at først når disse kravene, og jeg tilføyer de faglige, kan kunsten bli til kunst.

«Art comes from art only» påpeker Ad Reinhard så langt tilbake som i 1962, i sitt essay «Art as Art». Han skriver: «Art needs no justification with 'realism' or 'naturalism,' 'regionalism' or 'nationalism,' 'individualism' or 'socialism' or 'mysticism,' or with any other ideas.»

Dogmet sier at et kunstverk skal ha form og innhold. Men kan begrepene skilles? Pendelen svinger nå i retning av en diskurs der fortellingen, definert som innhold, tillegges størst betydning. Det er banaliserende og setter kunstens frihet i fare. Form *er* innhold, slik jeg ser det. Endres formen, endres innholdet, og omvendt. Form kan ikke skilles fra innhold. Da faller verket fra hverandre og tømmes for mening.

Hvordan er Steffensens prosess, i forhold til dette?

Tegningene, eller skissene, er små, de har tempo og spontanitet. Utgangspunktet er i det sette, i det observerte. De *re-presenterer* ideen om en stol, et bord, en gjenstand av noe slag, abstrahert som strek og valør. De kan ses på som indirekte forarbeider til de store arbeidene. Derfor er de så viktige. For i det lille formatet er det en løpende undersøkelse av forholdet mellom svart og hvitt, figur og grunn, strek og flate, tekstur og verktøy, rom og mellomrom. Skissenes ufiltrerte undersøkelser festes ikke bare til papiret, men også i hjernens samling av estetiske erfaringer. Det merkes godt i de *konkrete* maleriene; Formatet er for det første et helt annet enn tegningene. Geometrien er tydelig. Forholdet mellom feltene, mellom tung og lett, mellom stort og lite, farge og form, valg av pigment, farge mot farge blir verkene «hensikt». Maleriene er resultatet av en sanseilig og intellektuell prosess med kunsthistoriske referanser, der form transcenderer til innhold.

Så hvor står Steffensens kunstnerskap?

Hannah Arendt og Ad Reinhard har sammenfallende syn på kunsten som en fri og uavhengig uttryksform, intellektuelt, kommersielt og politisk. Reinhard er kunstner, og går lengre i sin beskrivelse av hvilken posisjon kunstneren må innta i det 20. århundre for å være fri. Den beskriver godt hva moderniteten krever.

Steffensens kunstnerskap står godt i ideen om den frie, skapende kunsten som Arendt og Reinhard beskriver. Og i bevisstheten om hva et bilde representerer. I Steffensens kunstnerskap er form og innhold et og samme. Verkene «hensikt» er pur kunst. Pur som ren, fri og søkende. Kunstnerskapet definerer seg selv, fysisk og konseptuelt. På den måten inntar det sin plass i verden, i hukommelsen og i kunsthistorien.